

HJELP
FUGLANE

A stylized illustration of a bird in flight, facing right. The bird has a yellow belly, black wings, and a white patch on its wing. It is set against a background of overlapping teal and light blue diagonal stripes. To the left of the bird, there is a large, semi-transparent feather graphic. To the right, a large, dark blue silhouette of a person's head and shoulders is partially visible.

AKTIVITETSHEFTET TIL _____

HEI! EG ER KÅRE KJØTTMEIS,

Og eg lurer på om du kan hjelpe meg?
Treet der eg hadde reir i fjor er hogd ned, og det er så vanskeleg å finne ein ny plass å bygge reir til familien min! Kanskje du kan bygge ei fuglekasse til meg?

FUGLANE TRENG DI HJELP!

Mange fugleartar treng eit beskytta holrom til å bygge reir og legge egg i. Dei naturlege reirplassane deira er i hole tre i skogen, men fordi vi menneske sagar ned dei gamle trea i skogen får dei problem med å finne ein plass å bu. Nokon fuglar kan også legge egg i opningar mellom tak og

vegar. Men no bygger vi tettare og betre hus, og det blir ofte ikkje plass til fuglane der. Heldigvis synest mange av desse fuglane at det er heilt greitt å bu i fuglekasser. Bygger du ei fuglekasse, kan du hjelpe ein fugl som treng det! Til gjengjeld får du hyggelege, kvitrande naboar.

OPPGÅVE

Du kan vere arkitekt for fuglane! Bruk millimeterarket på neste side til å teikne korleis fuglehuset ditt kan sjå ut.

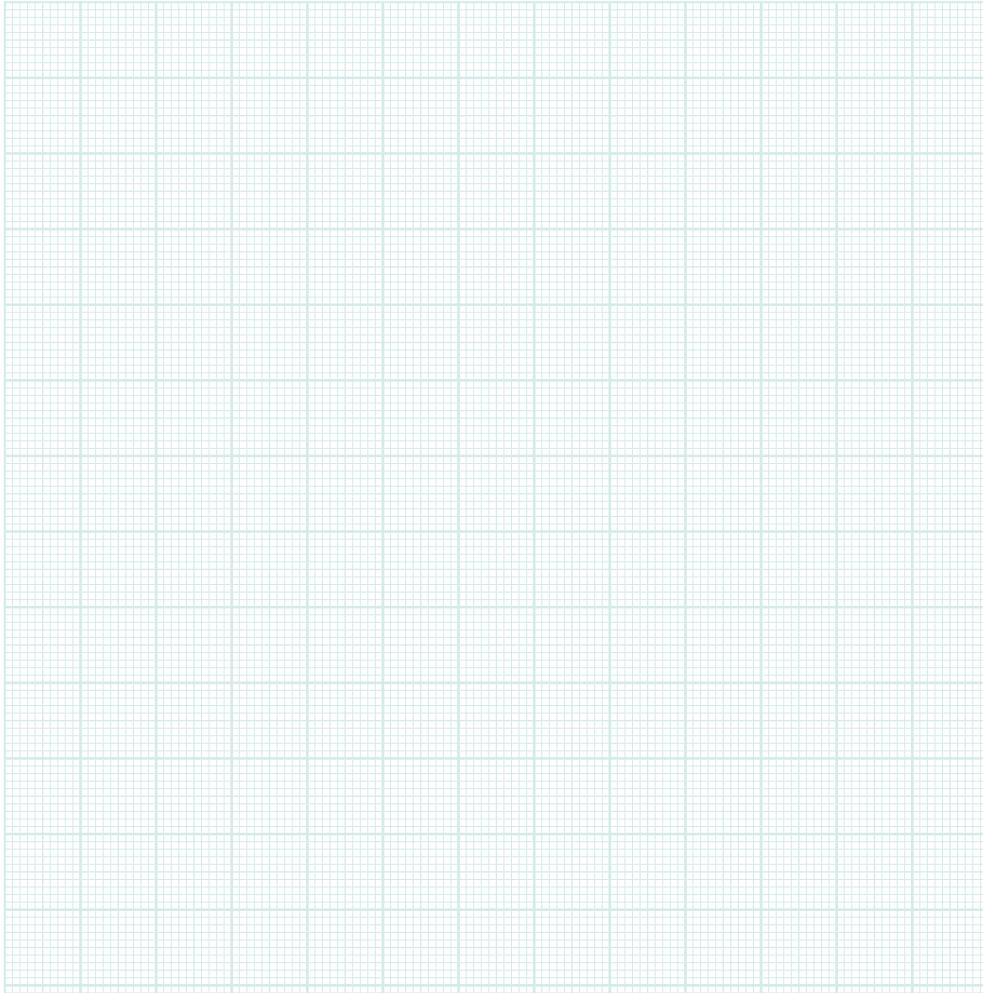
HAKKESPETTEN ER NATURENS HUSBYGGAR

Visste du at hakkespettane bygger hus til mange andre fuglar i skogen? Med det sterke nebbet sitt kan dei hakke ut sine eigne reirhol i trestammar. Det klarar ikkje kjøttmeisa med det vesle nebbet sitt.

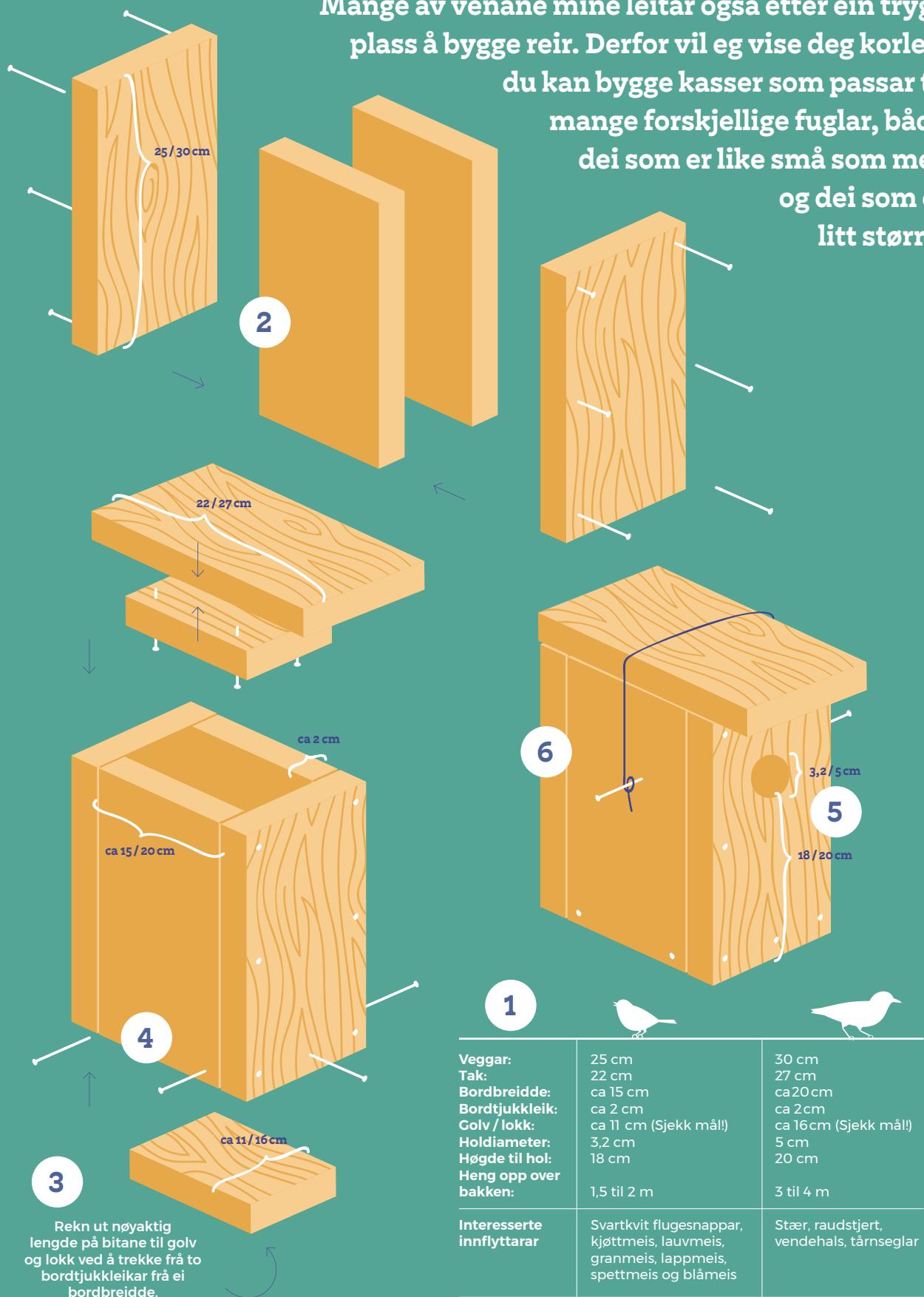
Det som er fint for kjøttmeisa og dei andre fuglane, er at dei fleste hakkespettane er glad i å flytte, så kvart år hakkar dei ut eit nytt reirhol. Det betyr at andre fuglar kan flytte inn i det gamle huset til hakkespetten.

TEIKN DI EIGA FUGLEKASSE

Om du tenkjer at 1 mm² på teikninga (altså ei av dei minste rutene) svarar til 1 cm² når du skal bygge, har du ein god målestokk.

**Det er ikkje berre eg som ynskjer meg ei fuglekasse.
Mange av venane mine leitar også etter ein trygg
plass å bygge reir. Derfor vil eg vise deg korleis
du kan bygge kasser som passar til
mange forskjellige fuglar, både
dei som er like små som meg
og dei som er
litt større.**

←
For fleire tips og
instruksjonsvideo, sjå
oppdragfuglekasse.no

SLIK BYGGER DU

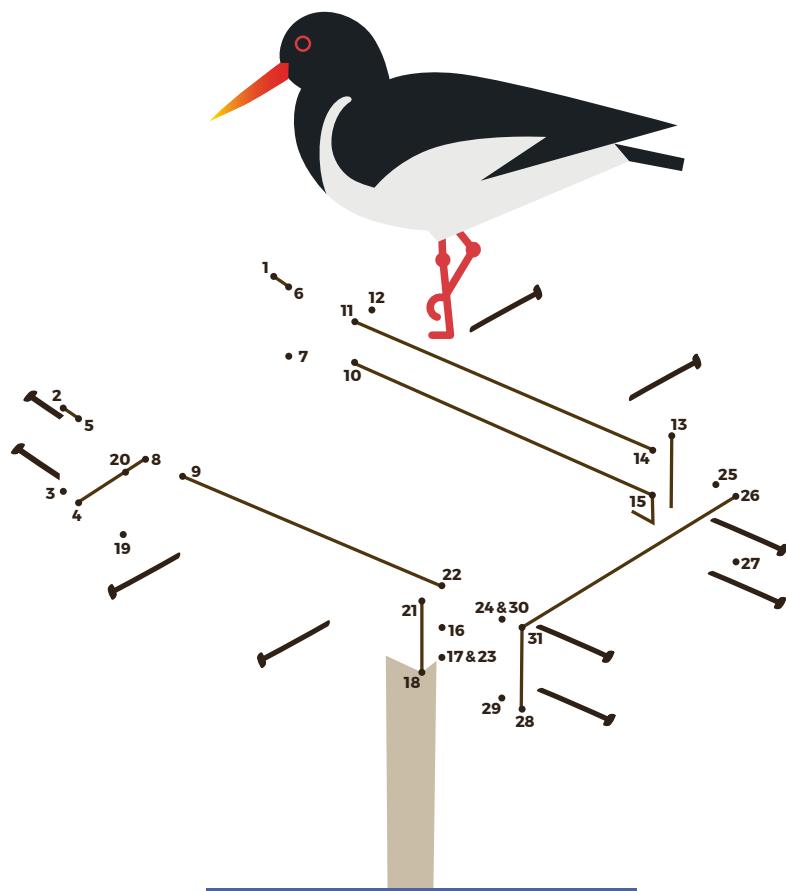
1. Mål opp og sag opp planken i bitar. Sjå mål i tabellen!
2. Spikre saman veggane.
3. Ta mål av kor store bitane til golv og takfeste må vere for å passe inni kassa. Sag til.
4. Spikre fast golvet inni kassa, fest takfestet på taket.
5. Bor eit hol i den eine veggen. Sjekk mål for den fuglen du lagar kasse til!
6. Slå ein spiker litt inn i veggen på kvar side av kassa og bruk dei til å feste ein ståltråd over taket så det ikkje bles vekk.

DETTE TRENG DU

- Ein lang planke
- Sag
- Hammar og spiker
- Måleband eller tommestokk
- Boremaskin med bor i riktig storleik
- Ståltråd til festing av tak og oppheng

PLATTFORM TIL TJELD

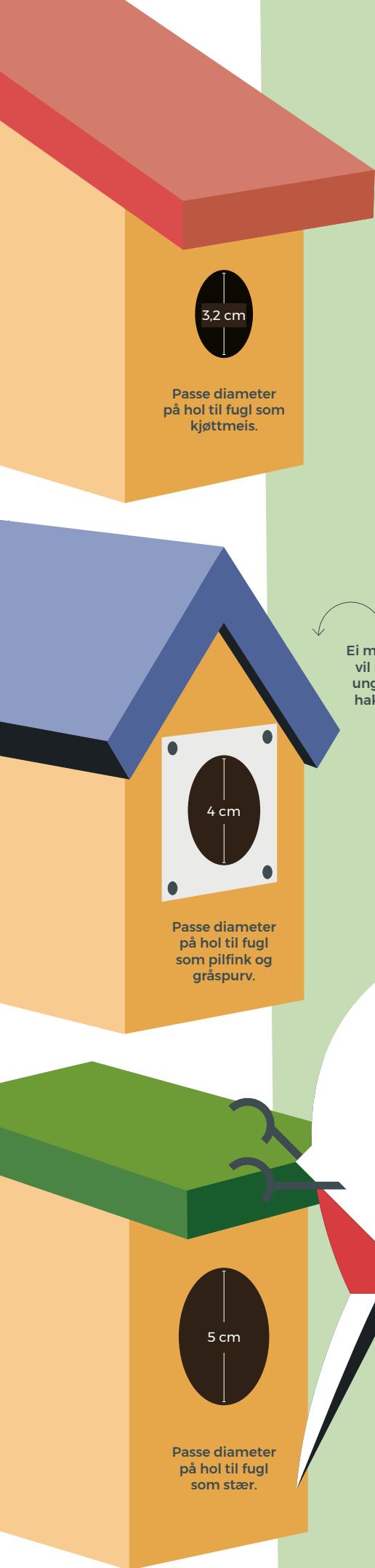
Tjelden bur ofte langs kysten og likar ikkje fuglekasser. Den vil helst ha full oversikt over alt som skjer rundt den. Ofte bygger den reir på bakken, men der er det mange fiendar som truar. For å hjelpe den kan du sette opp ei plattform på ein staur. Då får tjelden full oversikt og kan enkelt oppdage farar på lang avstand.

OPPGÅVE

Teikn opp delane til rugeplattform for tjelden:
Dra ein strek mellom kvar prikk etter nummerrekka.

Klarer du å bygge ein rugeplattform også?

For at eg og ungane mine skal vere trygge er det nokre ting du må tenke på når du heng opp kassa. To av dei største fiendane våre luskar nemleg rundt i skogen! Ser du dei?

KOR BØR KASSA HENGE?

Fuglekassa kan hengast i eit tre eller på ein husvegg. Bruk ståltråd eller tau om du skal henge opp kassa i eit tre. Ikkje bruk spiker – då skadar du treet. Fest kassa godt. Små plankebitar mellom treet og ståltråden strammer opp og beskyttar treet mot ståltråden.

Ei meisekasse treng ikkje å henge høgare enn 1,5 meter over bakken, men det er viktig å ikkje henge kassene for tett. Ei stærkasse bør derimot hengast minst 3 meter over bakken, men du kan gjerne henge fleire i lag – stæren er glad i selskap!

Det er ikkje berre fint for småfuglane å ha hakkespettar i nabolaget. Dei kan nemleg ete fugleunger dersom dei får tak i dei! Dei fleste fuglekasser har for små hol til at spettane kjem seg inn, men dei kan hakke holet større. Bur du i eit område med mykje hakkespettar, er det derfor lurt å slå inn spikrar eller feste ei metallplate rundt holet for å hindre dei i å komme seg inn.

Visste du at ein av dei verste fiendane til småfuglane er ein av våre beste vennar, nemleg katten! Det er derfor lurt å henge fuglekassa sånn at det er vanskeleg for kattar å nå den.

OPPGÅVE

Hjelp Kåre å finne vegen til reiret i skogen, men pass på at han ikke blir tatt av katten eller hakkespetten!

KASSEBUARAR

Du kan få mange forskjellige fuglar til å hekke i ei fuglekasse!
Her er nokre av fuglane du kan vere med å hjelpe.

fUGLEKASSE

Endeleg – ein stor og feit larve!
Visste du at eg og maken min må
fange 10 000 insekt i løpet av dei få
vekene det tar før ungane våre blir
flygedyktige og kan fange mat sjølve?
Nokre gongar kan det vere skikkeleg
vanskeleg å finne nok mat!

FUGLEUNGANE ER SVOLTNE

Auka global oppvarming fører til store og raske endringar i naturen, men ikkje alle artar klarar å tilpasse seg like raskt. Svartkvit flugesnappar er ein fugl som trekker heilt til Afrika om vinteren. Når våren plutseleg kjem to veker tidlegare i Noreg, er det ikkje så lett for den å vite når den bør starte reisa tilbake igjen for å nå fram samtidig som insekta vaknar til liv igjen etter vinteren.

OPPGÅVE

Klarar du å finne namna på 9 forskjellige sortar mat som du kan gje til fuglane i denne ordssuppa? Du kan leite vassrett, loddrett og diagonalt.

Drivhusgassar som CO₂ held solvarme i atmosfæren, men med for mykje av dei kan det bli for varmt for naturen.

ORDSUPPE

W F N M D
Z N R H T E M I K
F Ø A A P I F Q E
F L T L V Q S V G N R
E F T U R A E T N E N
I L E M E Z B R V L V
T V R S G X O E E G D
T B D D R K L P P U G
V F Ø Y C L H L F
W Q R N T E N E I
B Ø D I K

Sett ring rundt orda du finn.

FEST: Brødsmulær, æple, feitt, frø, fruglene, havregryn, korn, meiseboller, nøtter.

OPPSKRIFT PÅ MEISEBOLLAR

Om vinteren kan du hjelpe dei fuglane som blir igjen i Noreg ved å gje dei mat. Kva med å lage heimelaga meisebollar?

INGREDIENSAR

½ kilo Delfiafett eller Flott plantefett
200 gram sammalt kveitemjøl
100 gram havregryn
150 gram hakka nøtter (utan salt!)
200 gram solsikkekjerner

1. Smelt feittet på svak varme. (Få hjelp av ein voksen – det kan bli veldig varmt!)
2. Bland inn resten av ingrediensane.
3. Ha massen i former (du kan bruke mjølkekartong, papirkremmarhus eller pepperkakeformer) med hyssing gjennom heile.
4. La stivne og heng opp!

SJÅ PÅ DEI, MEN IKKJE FORSTYRR!

Dersom du lovar å vere forsiktig, kan du løfte på lokket på kassa og helse på familien min. Men det er fint om du lar oss få fred til å komme skikkeleg i orden først, for elles kan vi fort stikke av og finne oss ein rolegare plass å bu. Og vær så snill – ikkje rør eggja eller ungane – dei toler veldig lite!

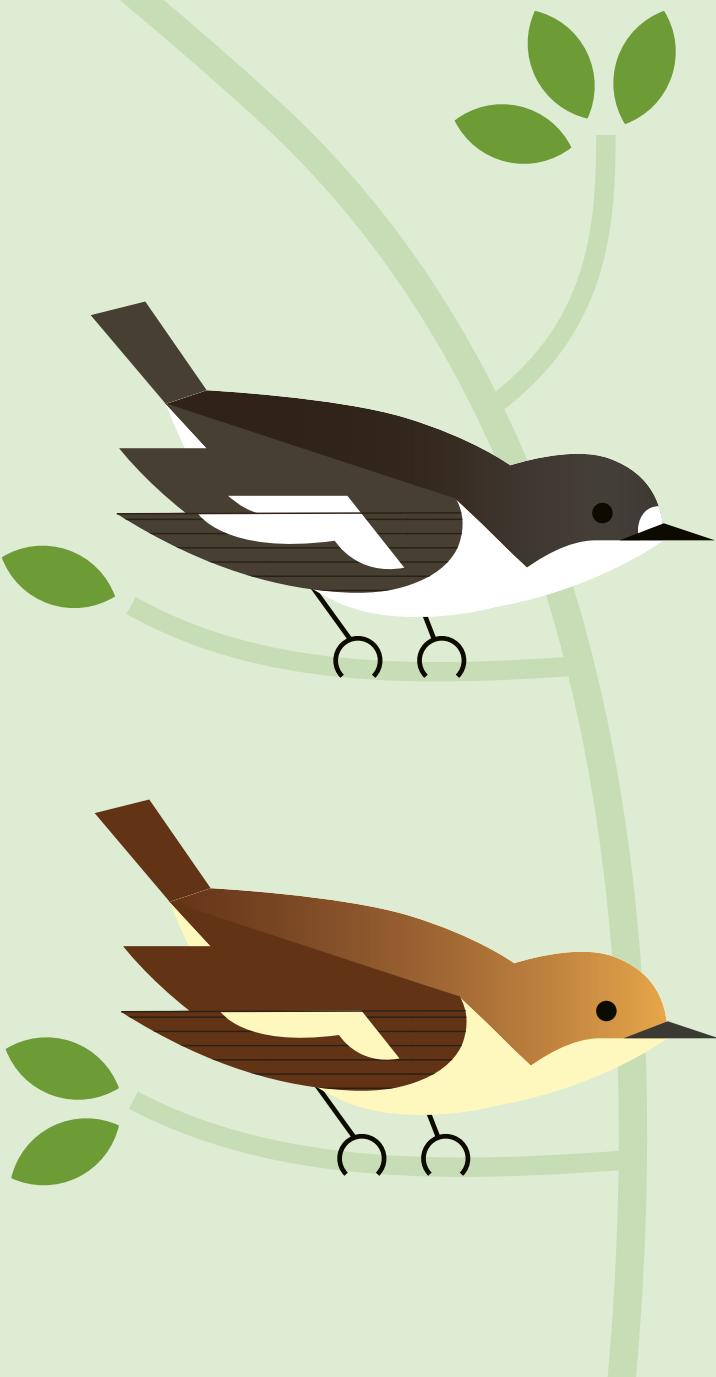

Ulike fugleartar lagar ulike reir. Kjøttmeisa bruker mykje mose i reiret sitt, mens svartkvit flugesnappar lagar reiret sitt av strå og gras.

HUGS Å REINSE KASSA

Fuglane er dårlege til å rydde etter seg. Derfor er det viktig at du som fuglekasseigar tømmer kassa ein gong om året. Dette kan du gjere om hausten når fuglane har flytta ut, eller på vinteren for å unngå fugleopper, som også ofte bur i kassene.

FINN FIRE FORSKJELLAR

OPPGÅVE

Blant mange fuglearter ser ho- og hannfuglen ganske forskjellige ut. Får du til å finne fire forskjellar mellom desse to svartkvite flugesnapparane av kvart kjønn?

FASIT: Hoa har 1 brun i staden for svart fjerdrakt, er 2 guleare i kvitfargen på brysetet, 3 det kvitte i vengen er mindre, og ho har likje 4 kvit flekk over nebbet.

Svartmeis
15 × 12 mm

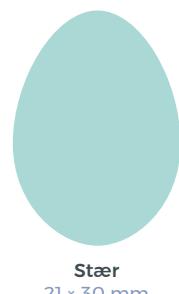
Kjøttmeis
14 × 19 mm

Spettmeis
15 × 20 mm

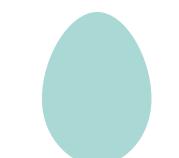
Gråsporv
19 × 23 mm

Stær
21 × 30 mm

Pilfink
17 × 23 mm

Raudstjert
13 × 16 mm

Svartkvit flugesnappar
14 × 19 mm

RVEN SITT EGG ER DET?

Vissste du at fugleegga til forskjellige fuglar også ser forskjellig ut? Ein fin måte å finne ut kven som har budd i kassa er derfor å undersøke eggescaket som ligg igjen når du reinsar kassa. På den måten kan du finne ut om det er ei kjøttmeis eller ein svartvit flugesnappar du har hatt som leigebuar. Eller kanskje noko helt anna?

TUSEN TAKK!

For at du vil hjelpe meg og venane mine ved å bygge fuglekasser! For å vere sikker på at du har lært det du treng å vite for å ta ansvar for ei fuglekasse har eg laga ein liten eksamen på neste side! Klarar du den? Då kan du henge diplomet på veggen din!

BLI MEDLEM!

Miljøagentene er miljøvernorganisasjonen til barna. Saman jobbar vi for at alle skal bli flinkare til å ta vare på jordkloden vår. For 100 kr kan du bli Miljøagent og få Miljøagentrapporten fem gonger i året. Meld deg inn på miljoagentene.no

Vil heile familien bidra til å ta vare på naturen? Då er familiemedlemskap i Naturvernforbundet tingen! Send SMS med NATURVERN FAMILIE til 2377 for å melde inn heile familien. Det kostar 300 kr første året, deretter 450 kr per år, og alle barna i familien blir automatisk Miljøagenter.

Om du synest fuglar er spesielt kule kan du bli med i Norsk Ornitologisk Foreining. Dei tilbyr også barnemedlemskap og familie-medlemskap. Barn får halv pris både på medlemskap og blad! Les meir og meld deg inn på birdlife.no

Visste du at du kan ta bilde av fuglekassa og registrere det på nettsida oppdragfuglekasse.no? Da kan du få påminning om å reinse kassa og andre gode kassetips, og du kan vere med i trekning av fine premiar.

FUGLEKASSE- BYGGARENS LOV

1. Ikkje heng opp fleire kasser enn du kan vedlikehalde.
2. Fest kassene sånn at dei ikkje skadar treet eller kan dette ned.
3. Ikkje forstyr fuglane når dei bygger reir eller legg egg.
4. Ikkje rør egg og fugleungar.
5. Reins kassene når hekkesesongen er over.

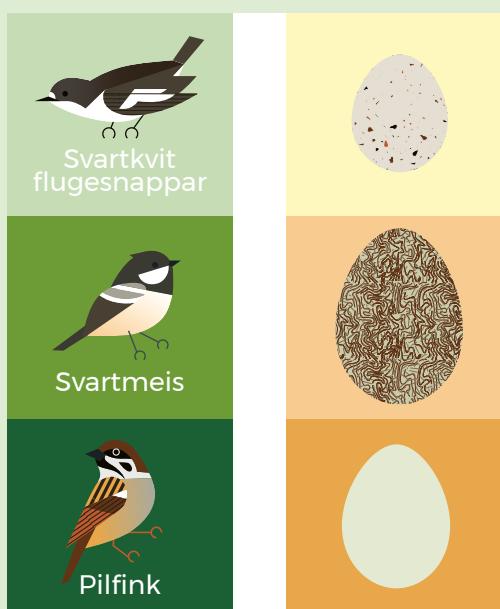
EKSAMEN

FUGLEBINGO

Klarar du å få auge på nokon av desse fuglane når du er ute? Får du tre på rad har du fått bingo!

KVEN HØYRER SAMAN?

Tegn strekar mellom eggna og fuglane som høyrrer saman.

SPØRSMÅL

1. Kor høgt over bakken bør ei stærkasse henge?
 a) Minst 1,5 meter
 b) Minst 3 meter
 c) Minst 5 meter
2. Kva bør du gjere for å hindre hakkespetten i å få tak i fugleungane?
 a) Jage den vekk
 b) Feste ei metallplate rundt holet
 c) Male kassa kvit
3. Kor stort hol bør det være i ei fuglekasse for kjøttmeis?
 a) 2 cm
 b) 3,2 cm
 c) 5 cm
4. Kor mange insekt fangar ein kjøttmeisfamilie medan dei bur i fuglekassa?
 a) 100
 b) 1 000
 c) 10 000
5. Kven er den verste fienden til småfuglane?
 a) Katten
 b) Hunden
 c) Kråka
6. Kva må du som fuglekasseeigar hugse å gjere ein gong i året?
 a) Henge opp ei ny fuglekasse
 b) Flytte fuglekassa
 c) Tømme fuglekassa så den er klar for ein ny fuglefamilie

- 1. b) Minst 3 meter
- 2. b) Feste ei metallplate rundt holet
- 3. b) 3,2 cm
- 4. c) 10 000
- 5. a) Katten
- 6. c) Tømme

SPØRSMÅL

- 1. b) Minst 3 meter
- 2. b) Feste ei metallplate rundt holet
- 3. b) 3,2 cm
- 4. c) 10 000
- 5. a) Katten
- 6. c) Tømme

KVEN HØYRER SAMAN?

FASIT

Til

Dato

For å ha deltatt på Oppdrag Fuglekasse.
Fuglane takkar deg for hjelpa!

Signatur: Ein voksen

Signatur: Deg

Oppdrag fuglekasse er eit samarbeidsprosjekt mellom Miljøagentene, BirdLife Norge og Naturvernforbundet, finansiert av Sparebankstiftelsen DNB og Naturogfrid.no.

Design: Von kommunikasjon, 2018

Vi har kikkertar, fôrautomatar, fuglebøker og alt du kan trenge for å følge med på fuglelivet!